

УДК 330.322.1

Н. В. Югас

аспірантка кафедри економічного факультету
ВНЗ «Ужгородський національний університет», м. Ужгород

ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ ТА АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ РЕГІОНУ (ЗАКАРПАТСЬКА ОБЛАСТЬ)

В сучасних кризових умовах економіки України ключове значення набувають регіональні проблеми розвитку інтеграційних процесів як усередині країни, так і з її європейськими союзниками.

Метою статті є дослідження економічної безпеки регіонів в складних умовах сучасності з використанням такого індикатора, як валовий регіональний продукт в розрахунку на 1 особу зайнятого населення працездатного віку.

Валовий регіональний продукт характеризує рівень економічного розвитку та результати економічної діяльності всіх господарюючих суб'єктів регіону. Показники валового регіонального продукту дають можливість побудувати найважливіші національні (регіональні) рахунки.

Лідерами за показником ВРП на 1 особу зайнятого населення працездатного віку у 2013 році були: м. Київ, Дніпропетровська область, Полтавська область, Київська область, Донецька область.

Валовий регіональний продукт є важливим макроекономічним індикатором стану економічної безпеки як регіону, так і України в цілому.

Рівень валового регіонального продукту в розрахунку на одну особу зайнятого населення працездатного віку дає можливість виділити найбільш продуктивні регіони України.

Ключові слова: валовий регіональний продукт, економічний розвиток, макроекономічні показники, економічна безпека

Yuhas N. THEORETICAL ISSUES AND URGENT PROBLEMS OF INCREASING THE INVESTMENT PROCESSES EFFICIENCY IN THE REGION (TRANSCARPATHIAN REGION)

In the current crisis Ukraine's economy become crucial regional issues of integration processes within the country and with its European allies.

The article is to study the economic security of regions in the difficult conditions of our using such indicators as gross regional product per 1 person employed population of working age.

Gross regional product reflects the level of economic development and economic performance of all business entities in the region. Gross regional product make it possible to build the major national (regional) accounts.

The leaders in terms of GRP per 1 person employed working-age population in 2013 were: m. Kyiv, Dnipropetrovsk region, Poltava, Kiev region, Donetsk region.

Gross regional product is an important macroeconomic indicator of economic security as a region and Ukraine as a whole.

The level of gross regional product per capita of employed working-age population makes it possible to identify the most productive regions of Ukraine.

Keywords: gross regional product, economic development, macroeconomic indicators, economic security

Сучасний стан економічного середовища України характеризується складними кризовими явищами та постійними змінами зовнішніх та внутрішніх факторів, значними коливаннями курсів валют, змінами цін на товари та послуги, інфляційними процесами, що знецінюють капітал господарюючих суб'єктів, появою нових конкурентних викликів. На сьогоднішній день економіка України опинилася на складному трансформаційному етапі розвитку та перебудови, який є переломним, та у якому дуже важливу роль відіграють інвестиційні процеси, від ефективності яких буде залежати подальша стабілізація та розвиток економіки нашої держави.

Проблема оцінки рівня ефективності інвестиційного процесу викликає неабиякий науковий інтерес. Одною з головних проблем як України, так і Закарпатської області залишається питання активізації інвестиційної діяльності. Також треба відзначити, що теоретичний доробок щодо різних аспектів оцінки ефективності інвестування орієнтований не на глибинний аналіз складових інвестиційного процесу, а на опис та характеристику

кризових факторів, що на нього впливають, та на лише окремі проблемні аспекти регіональних інвестиційних процесів. Також методи аналізу економічної ефективності інвестиційних процесів, розроблені за останні роки, не враховують динамічність та складність сучасної ситуації, мінливість законодавчих норм, не повністю задовольняють потреби економічних реформ сьогодення. Таким чином, актуальність поставлених проблем, недостатня вивченість її окремих теоретичних та практичних аспектів, та їх певна невідповідність відносно складних реалій сучасної економіки України та Закарпатської області зумовила напрямки даного дослідження.

Вивченням теоретичних питань інвестиційного процесу займалося багато українських вчених, таких Т. В. Майорова [3], О. М. Петухова [4], окремі аспекти аналізу інвестиційних процесів розглядалися І. М. Боярко, Н. В. Ковтун [6] та іншими. Особливості управління інвестиційними процесами на рівні держави та регіонів висвітлювалися у працях І. С. Герасименко [5], О. М. Кравченко, Т. В. Покотило,

теоретичні та практичні питання оцінки ефективності інвестиційного процесу на державному та регіональному рівні досліджувалися А. І. Землянкіним [1], Н. В. Ковтуном [6], П. І. Мирошніченком [9], П.П. Микитюком [8]. Специфіці інвестиційних процесів в Закарпатській області приділялася увага у роботах А. В. Баян, Г. В. Спаського, Н.О. Маргіти та інших.

Проблеми оцінки інвестиційних процесів на рівні держави та регіонів вивчало багато вчених, урядовців, державних організацій, що займаються інвестиційними програмами в Україні. Однак, не зважаючи на велику кількість практичних розробок та теоретичних досліджень на сьогодні залишається ще чимало проблем формування найбільш адекватної та прозорої оцінки ефективності інвестиційного процесу в сучасних трансформаційних умовах.

Виходячи із наявних питань та мети дослідження, що полягає у аналізі актуальних питань підвищення ефективності інвестиційного процесу у регіоні, у статті поставлено та вирішено наступні завдання: визначити складові інвестиційного процесу, та фактори, що формують його ефективність, визначити критерії оцінки ефективності інвестиційного процесу у регіональному розрізі, проаналізувати комплекс факторів ефективності інвестиційного процесу у Закарпатській області та визначити можливі шляхи їх вдосконалення.

В економічній теорії інвестиційний процес розуміється як сукупність інвестицій різного рівня та форм. У інвестиційному процесі присутні всі ознаки складної та багаторівневої системи: у ньому завжди є інвестор (тобто суб'єкт) та об'єкт інвестицій, зв'язком між ними є вкладення з метою отримати інвестиційний прибуток, а також середовище, в якому вони існують [1].

Складові інвестиційного процесу вчені трактують по різному. У фундаментальній праці В.Шарпа, Дж. Бейлі та Х. Александера інвестиційний процес пов'язується із рішенням інвестора по вибору обсягів, об'єктів та термінів інвестування [2, с. 11]. Зауважимо, що дане трактування є достатньо вузьким. Українські вчені-економісти під інвестиційним процесом розуміють значно більш широке поняття. На думку Т.В. Майорової складовими інвестиційного процесу є: стратегічне планування, обґрунтування доцільності, проектування, ціноутворення та фінансування інвестиційного процесу, обов'язкове забезпечення матеріальними та технічними ресурсами, освоєння та експлуатація інвестиційних об'єктів, і на завершальному етапі – відшкодування інвестицій та отримання прибутку [3, с. 48]. Розглядаючи складові інвестиційного процесу О. М. Петухова обов'язковими вважає також страхування інвестицій, державне управління та підтримку, а також постійний моніторинг інвестиційного процесу [4, с. 78]. І. С.

Герасименко вважає, що інвестиційний процес є складним цілісним об'єктом, який включає різноманітні перетворення форм власності, систему формування правових, фінансових, правових та соціальних умов, безпосередньо саму інвестиційну діяльність, функціонування інноваційних, організаційних, фінансових, технологічних, соціальних, виробничих, товарних та споживчих циклів, взаємодію господарюючих суб'єктів та споживання інвестиційної продукції [5].

Таким чином, бачимо, що втілення інвестиційного процесу та його ефективність у будь-якій економіці передбачає базову систему умов, головними з яких є достатні для функціонування інвестиційної сфери ресурсний потенціал та наявність складових інвестиційного процесу.

Погодимось з М. Н. Ковтуном, який вважає, що складність питання визначення ефективності інвестиційного процесу потребує додаткового розподілення факторів на прості та складні (комплексні), які в свою чергу потребують окремого наукового пошуку. До складних по структурі факторів, що впливають на рівень ефективності інвестиційного процесу на макрорівні М. Н. Ковтун відносить:

- а) забезпеченість фінансових та капітальних інвестицій ресурсним потенціалом;
- б) регіональна концентрація інвестиційних ресурсів;
- в) сприятливість інвестиційного клімату в країні [6, с. 27].

На ефективність інвестиційного процесу впливають фактори трьох рівнів – фактори макросередовища, фактори регіонального (галузевого, ринкового) рівня, фактори мікрорівня (підприємство, організація, тощо) (рис. 1.).

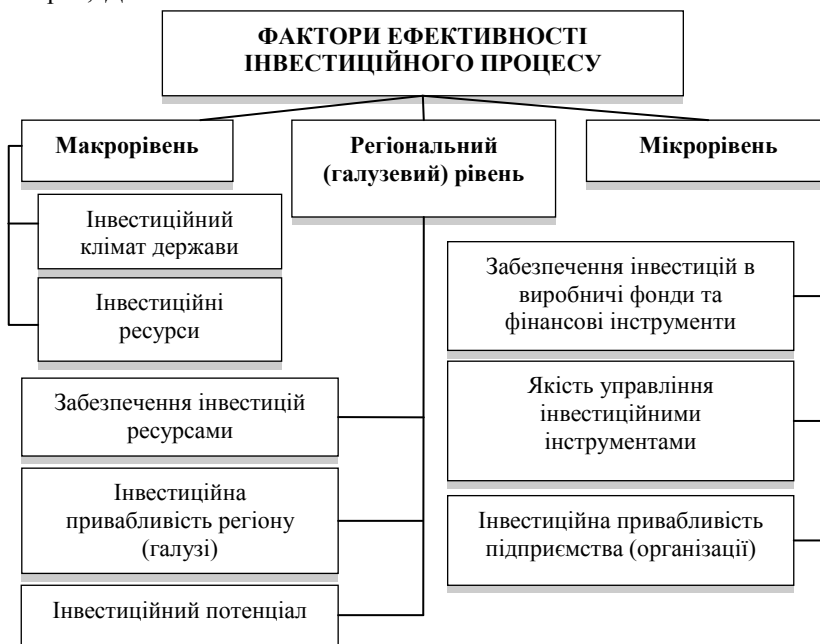

Рис. 1. Система факторів ефективності інвестиційного процесу

Отже, бачимо, що в системі факторів макрорівня, що впливають на ефективність інвестиційного процесу необхідно виділити наступні.

1. Інвестиційний клімат держави формується за рахунок:

- соціальної та економічної політики держави.
- інвестиційного ризику. Ризик інвестиційної діяльності в першу чергу пов'язується із ризиком здешевлення вкладеного капіталу у зв'язку із неефективними діями держави, і тому рівень інвестиційного ризику буде тісно пов'язаний із фактором ефективності економічної політики в державі [7, с. 55].

- політичного та соціального стану країни;

- ступеню досконалості інвестиційної інфраструктури держави. Під поняттям інвестиційної інфраструктури треба розуміти не тільки суб'єктів, але й їх взаємодію між собою, тому що ефективність інвестиційного процесу залежить саме від результату їх взаємовигідної діяльності.

- ефективності державної інвестиційної програми.

Факторами, які впливають на ефективність інвестиційного процесу на рівні регіону можна назвати:

- ефективність соціальної та економічної політики регіону;
- інвестиційна привабливість регіону (галузі);
- умови для зарубіжних інвесторів;
- місцева податкова система;
- ефективність регіональної інвестиційної політики;
- інвестиційна інфраструктура регіону;
- рівень інвестиційного ризику в регіоні (галузі).

Фактори, що формують ефективність інвестиційного процесу на мікрорівні це:

- ефективність соціальної та економічної політики на рівні підприємства;
- наявність розробленої інвестиційної програми на підприємстві;
- якість та конкурентоздатність продукції, яку випускає підприємство;
- рівень використання основних фондів та виробничих потужностей;
- компетентність керівництва підприємства та ступінь досконалості управління;
- ефективність та якість інвестиційних проектів, що втілюються на підприємстві;
- компетентність керівництва підприємства та ступінь досконалості управління;
- ефективність та якість інвестиційних проектів, що втілюються на підприємстві [8].

Інвестиційна привабливість регіону – це складна інтегральна характеристика з позицій інвестиційного клімату, ступеню розвитку інвестиційної інфраструктури, реальних шляхів залучення

інвестиційних ресурсів, а також інших факторів, що суттєво впливають на формування прибутковості та інвестиційного ризику [9, с. 56].

Розглядаючи фактори ефективності інвестиційного процесу Закарпатської області, вважаємо доцільним поділити фактори на обов'язкові та додаткові. Загалом єдиний комплекс факторів ефективності, що формують інвестиційний клімат в регіоні можна представити наступним чином (рис. 2).

Рис. 2. Комплекс факторів ефективності інвестиційного процесу в Закарпатській області

Отже, наявність факторів ефективності інвестиційного процесу в Закарпатській області сприяє залученню прямих інвестицій в різні галузі, що мають привабливий інвестиційний потенціал. По даним Закарпатського управління статистики більшу частину прямих іноземних інвестицій залучених в економіку області становлять інвестиції в акціонерний капітал з країн ЄС – 264,0 млн. дол. США (70,6% загального обсягу вкладень), з інших країн світу – 110 млн. дол. США. Динаміка прямих іноземних інвестицій в економіку Закарпатської області від початку інвестування виглядає наступним чином (рис. 3.)

Отже, з діаграми видно, що обсяг усіх ПІІ від початку інвестування в економіку Закарпатської області на 1 жовтня 2014 року становить 374,0 млн. дол. США, що є на 14,5% менше, ніж на кінець 2013 року, в розрахунку на одну особу обсяг інвестицій складає 298,5 дол. США. Більше 70,6% загального об'єму інвестицій становлять надходження капіталу із країн ЄС – 264,0 млн. дол. США, з інших країн світу – 110,0 млн. дол. (29,4%).

На протязі дев'яти місяців 2014 року в економіку області надійшло 10,5 млн. дол. США від іноземних інвесторів, зменшення надходжень капіталу за цей період становить 74,1 млн. дол. США. Такий показник обумовлений курсовою різницею – 56,6 млн. дол. США [10].

Основними інвесторами області є Чехія, Польща, Австрія, Німеччина, Італія, Мальта, Нідерланди, Кіпр та США (табл. 1).

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО ПЕРІОДУ УКРАЇНИ

Рис. 3. Прямі іноземні інвестиції (акціонерний капітал) області 2010 – 2014 рр. [10]

Таблиця 1

Прямі іноземні інвестиції з країн світу у Закарпатську область 2013 – (станом на 01.10.2014 рр.), тис. дол. США [10]

Країни	2013 рік	01.10.2014 рік	Темпи зростання
Японія*	-	-	-
Австрія	44446,2	37755,0	-15,05
Польща	37111,4	36583,9	-1,42
Німеччина	36513,8	35124,0	-3,8
Кіпр	51011,8	33475,3	-34,3
США	33276,9	30621,7	-7,97
Нідерланди	25577,4	25574,2	-0,1

* Дані конфіденційні згідно Закону України «Про державну статистику»

Отже, за даних таблиці ми бачимо, що відбулося зменшення прямих іноземних інвестицій у економіку Закарпатської області, найбільший від'ємний показник демонструє Кіпр, відносно попереднього періоду ПІІ зменшилися на 17536,5 тис. дол. США, Австрія – на 6691,2 тис. дол. США. Потік зарубіжних інвестицій з названих країн зменшився загалом із-зі політичної ситуації в Україні на протязі 2014 року, також зменшення ПІІ відбулося за рахунок курсових різниць та збільшення інфляції на Україні в загалом.

За видами економічної діяльності найбільш привабливою у Закарпатській області є промислова галузь (табл. 2).

Отже, з даних таблиці видно, що більша частина прямих іноземних інвестицій в Закарпатській області – це вкладення в акціонерний капітал промислових підприємств – 78,9% (1.10.2014 р.) до загального обсягу, але на протязі аналізованого періоду відбулося зменшення потоків ПІІ на 44900,9 тис. дол. США або на 13,31%, подібна тенденція простежується майже у всіх видах економічної діяльності, розглянемо найбільш суттєві зміни: транспортно-транзитні послуги – -5335,2 тис. дол. США (-18,29%), операції з нерухомим майном – 2866,3 (-15,46%), тимчасове розміщення та харчування – -4192,2 тис. дол. США (-22,3%), оптова та роздрібна торгівля автотранспортом – -4531,6 тис. дол. США (-30,16), виключення становить тільки будівництво, де спостерігається збільшення обсягу іноземних інвестицій на 877,1 тис. дол. США (45,2%).

Головною причиною зменшення обсягу прямих іноземних інвестицій в економіку Закарпатської області за 2014 рік стала вкрай складна політична ситуація, яка в свою чергу значно погіршила економічний стан України в цілому, і по регіонах зокрема. Загалом інфляційні процеси за останній рік обумовили погіршення інвестиційного клімату в регіоні, і зменшили потоки іноземного акціонерного капіталу.

Аналізуючи фактори підвищення ефективності інвестиційного процесу в Закарпатській області, можна виділити наступні моменти. Найбільш сприятливим фактором для підвищення ефективності інвестиційного процесу Закарпаття є географічне розташування області: спільні кордони з Словаччиною, Угорщиною, Румунією та Польщею. Цей фактор є дуже сприятливим для транскордонної співпраці, яка є двигуном для залучення прямих іноземних інвестицій в економіку області. Також Закарпаття є привабливим з точки зору транзитної території, оскільки через нього проходять важливі міжнародні магістралі, які по даним Інституту економічних досліджень та політичних консультацій мають значні обсяги вантажообігу – до 3,5 тис. ткм (по даним на перше півріччя 2014 року). Розробка спільних транскордонних проектів по розбудові нових транзитних шляхів та модернізації вже існуючих з метою наближення їх до європейських стандартів є одним з найперспективніших шляхів підвищення ефективності інвестиційного процесу в Закарпатській області.

Другим фактором ефективності інвестиційного процесу в Закарпатській області є наявність значних природних ресурсів, де головне місце займають рекреаційний потенціал області. На Закарпатті є поклади кам'яного вугілля та золота, проте вони є незначними. Найбільшу привабливість для інвесторів становлять рекреаційні ресурси області. На сьогоднішній день після промисловості та транспортної галузі, рекреаційна сфера залишається найбільш привабливою для іноземних інвесторів [11, с. 16].

Таблиця 2.

Прямі іноземні інвестиції в Закарпатській області за видами економічної діяльності* за 2013 – 1.10.2014 року, тис. дол. США [10]

	Обсяги інвестицій, тис. дол. США			
	31.12.2013		01.10.2014	
	тис. дол. США	у % до загального підсумку	тис. дол. США	у % до загального підсумку
Усього	437540,0	100,0	373953,5	100,0
Сільське, лісове та рибне господарство	3157,0	0,7	2741,4	0,7
Промисловість	339851,1	77,7	294950,2	78,9
Будівництво	1938,3	0,4	2815,4	0,8
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	15023,8	3,4	10492,2	2,8
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	29161,0	6,7	23825,8	6,4
Тимчасове розміщення й організація харчування	18797,1	4,3	14604,9	3,9
Інформація та телекомунікації	253,0	0,1	207,6	0,1
Операції з нерухомим майном	18532,4	4,2	15666,1	4,2
Професійна, наукова та технічна діяльність	1556,3	0,4	334,3	0,1
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	8970,1	2,1	8054,6	2,1
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	217,5	0,0	184,3	0,0
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	25,2	0,0	24,4	0,0

* За винятком видів економічної діяльності, інформація яких є конфіденційною згідно Закону України «Про державну статистику»

Без сумніву якість бізнес-середовища та трудових ресурсів в Закарпатській області буде залежати в першу чергу від загальної політичної та економічної ситуації в країні, оскільки нестабільність нинішньої ситуації суттєво збільшують інвестиційний ризик, який є одним з головних факторів ефективності інвестиційного процесу області. Незважаючи на значне погіршення загального інвестиційного клімату на Закарпатті, на першому місці з основних факторів ефективності інвестиційного процесу залишаються

трудові ресурси, показники інших факторів станом на кінець 2014 року є нижче середніх значень по Україні в цілому.

Враховуючи погіршення показників факторів ефективності інвестиційного процесу Закарпатської області за останній рік, варто акцентувати увагу на можливих шляхах їх підвищення. Для покращання інвестиційного клімату в області як головного фактору ефективності інвестиційного процесу необхідно вдосконалити роботу владних органів. Головною перешкодою інвестиційного процесу є податковий тягар та складність адміністративних процедур, тому прозорість роботи влади із спрощенням адміністративних процедур значно знизить ризик інвестиційної діяльності. Також варто звернути увагу на проблему корупції та належного притримання прав власності, відшукати шляхи відновлення довіри інвесторів до роботи місцевих органів управління.

В промисловій галузі, як пріоритетному напрямку для інвестування в області, необхідно звернути увагу на можливі шляхи зменшення податкового тягаря, запровадження інноваційних енергозберігаючих технологій. Також варто налагодити співпрацю наукового апарату області та інвесторів в питання аналізу та дослідження інвестиційних можливостей та можливих змін в законодавстві через посередництво офіційних владних Інтернет-ресурсів. Необхідно акцентувати також на проблеми налагодження співробітництва між компаніями області із новими ринками збуту. Дана проблема може бути вирішена шляхом організації професійних ярмарок, турів, презентацій, поширенням інформації в Інтернеті.

Варто також звернути увагу на повноцінне використання туристичних ресурсів області, оскільки Закарпаття не стикається із проблемою сезонності в цій галузі. Для більш ефективного руху інвестиційного процесу в цій галузі необхідно владним органам спростити процедури отримання земельних ділянок під рекреаційні об'єкти, впроваджувати проекти покращання нових туристичних маршрутів відповідно європейських стандартів якості, налагодити якісне розповсюдження інформації та позиціонування Закарпаття внутрішньому та міжнародному туристичних ринках.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Таким чином, виходячи із результатів дослідження можна зробити наступні висновки.

На рівень ефективності інвестиційного процесу впливає ряд факторів, які доцільно поділяти на прості та комплексні, комплексні в свою чергу мають ряд додаткових факторів, з яких вони формуються і потребують окремих досліджень з метою виявлення потенціалу для їх покращання. Складність та багатогранність факторів ефективності інвестиційного процесу вимагає особливих методів аналізу та математичного моделювання, таких як факторний аналіз, економетричне моделювання, кореляційно-регресивний аналіз.

Аналіз показників залучення прямих іноземних інвестицій в економіку Закарпатської області виявив значне зниження потоків капіталу та уповільнення

інвестиційного процесу в області. Враховуючи складну загальнополітичну та економічну ситуацію в країні, необхідно звернути увагу на можливі шляхи покращання рівня специфічних факторів ефективності інвестиційного процесу в Закарпатті. Одним з таких факторів є дешеві та доступні трудові ресурси, які мають потенціал для підвищення їх якості, оскільки зростання людського потенціалу сприятиме залученню більших обсягів ПІІ. Також необхідно звернути увагу на повноцінне використання такого фактору як географічне положення області. Оскільки Закарпаття межує із трьома країнами ЄС, залученню ПІІ сприятимуть проекти із розробки нових та вдосконалення існуючих транзитних маршрутів, повноцінне використання рекреаційних ресурсів області. І головним фактором підвищення ефективності інвестиційного процесу є подолання владних проблем в регіоні, полегшення податкового тягаря та розробки нової моделі співпраці місцевої влади з іноземними інвесторами на основі прозорості та відкритості. Враховуючи актуальність обраної теми та ряд невирішених теоретичних та практичних питань, вважаємо перспективним дослідження факторів ефективності інвестиційного процесу на мікрорівні на базі промислових підприємств Закарпатської області.

Список використаних джерел:

1. Землянкін А. І. Визначення тенденцій та ефективності інвестиційної діяльності у регіоні [Електронний ресурс] / А. І. Землянкін, Т. Г. Савченко // Економічний вісник Донбасу. - 2013. - № 1. - С. 107-113. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ecvd_2013_1_19.pdf
2. Шарп У. Інвестиції / У. Шарп, Г. Александер, Дж. Бейли. - М.: Инфра-М, 2001. - 1028 с.
3. Майорова Т. В. Інвестиційна діяльність: Навчальний посібник / Т. В. Майорова. - К.: Центр навчальної літератури, 2009. - 472 с.
4. Петухова О. М. Інвестування / О. М. Петухова. - К.: Центр учбової літератури, 2014. - 336 с.
5. Герасименко І. С. Теоретичні засади державного управління інвестиційними процесами в комплексному розвитку регіонів [Електронний ресурс] / І. С. Герасименко // Державне управління: удосконалення та розвиток. - 2012. - № 7. - режим доступу: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=442>
6. Ковтун Н. В. Факторний аналіз ефективності інвестиційного процесу та діяльності / Н.В. Ковтун // Облік і фінанси АПК. - 2005. - № 7. - С. 27 - 31.
7. Боярко І. М. Інвестиційний аналіз: Навчальний посібник / І. М. Боярко, Л.Л. Гриценко. - К.: Центр учбової літератури, 2011. - 400 с.
8. Микитюк П. П. Основні критерії оцінки ефективності інвестиційно-інноваційних проектів [Електронний ресурс] / П. П. Микитюк // Економічний простір. - 2013. - № 71. - С. 125-134. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ecpros_2013_71_15.pdf
9. Мірошніченко П. І. Визначення ефективності інвестиційного розвитку регіонів [Електронний ресурс] / П. І. Мірошніченко // Бізнес Інформ. - 2012. - № 7. - С. 56-61. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/binf_2012_7_15.pdf

10. Офіційний веб-сайт Управління статистики в Закарпатській області. - режим доступу: <http://www.uz.ukrstat.gov.ua/>

11. Рейтинг інвестиційної привабливості регіонів (повна версія). [Електронний ресурс] - К. : Інститут економічних досліджень та політичних консультацій, 2014. - режим доступу : http://www.ukrproject.gov.ua/sites/default/files/upload/rejting_investiciynoi_privablivosti_regioniv_2014_1.pdf

References

1. Zemlyankin, A. I. (2013). Vyznachennya tendentsiy ta efektyvnosti investytsiynoyi diyal'nosti v rehioni [Identification of tendencies and investment efficiency in the region]. *Economichnyy visnyk Donbasu. - Economic Bulletin of Donbass, 1, 107-113.* nbuv.gov.ua/j-pdf/ecvd_2013_1_19.pdf. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ecvd_2013_1_19.pdf. [in Ukrainian].
2. Sharp, U. (2001). *Investitsiyi [Investment]*. Moskva: Infra-M. [in Russian].
3. Mayorova, T. V. (2009). *Investytsiyna diyal'nist' [Investment activities]*. Kyiv: Tsentri navchal'noyi literatury. [in Ukrainian].
4. Pyetukhova, O. M. (2014). *Investuvannya [Investment]*. Kyiv: Tsentri uchbovoyi literatury. [in Ukrainian].
5. Herasymenko, I. S. (2012). *Teoretychni zasady derzhavnoho upravlinnya investytsiynymy protsesamy v kompleksnomu rozvytku rehioniv [Theoretical Foundations of State Administration investment processes in complex regional development]*. *Derzhavne upravlinnya: udoskonalennya ta rozvytok. - State Administration, improvement and development, 7.* www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=442. Retrieved from <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=442>. [in Ukrainian].
6. Kovtun, N. V. (2005). *Factornyy analiz efektyvnosti investytsiynoho protsesu ta diyal'nosti [Factor analysis of the investment process and activities efficiency]*. *Oblik i financy APK - Accounting and Finance of AIC, 7, 27-31.* [in Ukrainian].
7. Boyarko, I. M. (2011). *Investytsiynyy analiz [Investment analysis]*. Kyiv : Tsentri uchbovoyi literatury. [in Ukrainian].
8. Mykytyuk, P. P. (2013). *Osnovni kryteriyi otsinky efektyvnosti investytsiyno-innovatsiynikh proektiv [The main criteria for estimation the effectiveness of investment and innovation projects]*. *Ekonomicznyy prostir - Economic area, 71, 125-134.* nbuv.gov.ua/j-pdf/ecpros_2013_71_15.pdf. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ecpros_2013_71_15.pdf. [in Ukrainian].
9. Miroshnychenko, P. I. (2012). *Vyznachennya efektyvnosti investytsiynoho rozvytku rehioniv [Determination of the investment development efficiency in the regions]*. *Biznes inform - Business Info, 7, 56-61.* nbuv.gov.ua/j-pdf/binf_2012_7_15.pdf. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/j-pdf/binf_2012_7_15.pdf. [in Ukrainian].
10. Ofitsiynyy veb-sayt Upravlinnya statystyky v Zakarpats'kiy oblasti [The official website of Statistics office in the Transcarpathian region]. www.uz.ukrstat.gov.ua. Retrieved from <http://www.uz.ukrstat.gov.ua/> [in Ukrainian].
11. Reytynh investytsiynoyi pryvablivosti rehioniv (povna versiya) (2014) [Investment attractiveness rating of regions (full version)]. Kyiv: Instytut ekonomichnykh doslidzhen' ta politichnykh konsul'tatsiy. www.ukrproject.gov.ua. Retrieved from http://www.ukrproject.gov.ua/sites/default/files/upload/rejting_investiciynoi_privablivosti_regioniv_2014_1.pdf. [in Ukrainian].